Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

2. prosinca 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Sudska nadležnost, priznavanje i izvršenje sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Članak 7. točka 2. – Posebna nadležnost u stvarima povezanima s deliktima ili kvazideliktima – Utvrđenje mjesne nadležnosti suda države članice – Mjesto u kojem se dogodio štetni događaj – Mjesto nastanka štete – Predstavnička tužba za naknadu šteta uzrokovanih protutržišnim postupanjima koja se sastoje od toga da upravitelj internetske platforme, namijenjene svim korisnicima jedne države članice, naplaćuje prekomjernu proviziju na cijenu aplikacija i digitalnih proizvoda koji se prodaju na toj platformi – Tužba koju je podnio subjekt koji je kvalificiran za obranu kolektivnih interesa većeg broja korisnika koji nisu određeni, ali su odredivi”

U predmetu C-34/24,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu, Nizozemska), odlukom od 20. prosinca 2023., koju je Sud zaprimio 18. siječnja 2024., u postupcima

Stichting Right to Consumer Justice,

Stichting App Stores Claims

protiv

Apple Distribution International Ltd,

Apple Inc.,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, T. von Danwitz, potpredsjednik, F. Biltgen, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, I. Ziemele, J. Passer, O. Spineanu-Matei (izvjestiteljica), M. Condinanzi, F. Schalin, predsjednici vijeća, A. Kumin, N. Jääskinen, Z. Csehi, B. Smulders i S. Gervasoni, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: G. Chiapponi, administrator,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 10. prosinca 2024.,

* Jezik postupka: nizozemski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Stichting Right to Consumer Justice, M. A. van Bemmel i C. Jeloschek, *advocaten*,

– za Stichting App Stores Claims, R. Meijer i S. Timmerman, *advocaten*,

– za Apple Distribution International Ltd i Apple Inc., B. M. Katan, J. S. Kortmann i R. Wesseling, *advocaten*,

– za nizozemsku vladu, E. M. M. Besselink, M. K. Bulterman i A. Hanje, u svojstvu agenata,

– za portugalsku vladu, C. Alves, P. Barros da Costa i M. J. Castello-Branco, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, S. Noë i W. Wils, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 27. ožujka 2025.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 7. točke 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40., SL 2016., L 202, str. 57. i SL 2025./90335, L).

2 Zahtjev je upućen u okviru sporova između dviju zaklada osnovanih u skladu s nizozemskim pravom koje imaju poslovni nastan u Amsterdamu (Nizozemska), odnosno Stichting Right to Consumer Justice i Stichting App Stores Claims, s jedne strane, te društava Apple Distribution International Ltd., osnovanog u skladu s irskim pravom, i Apple Inc., osnovanog u skladu s američkim pravom (u daljnjem tekstu zajedno: društvo Apple), s druge strane, u vezi s utvrđenjem protutržišnih postupanja tuženikâ iz glavnih postupaka i nalaganjem tim tuženicima da nadoknade štetu koja je navodno prouzročena tim postupanjima.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 15. i 16. Uredbe br. 1215/2012 glase:

„(15) Pravila o nadležnosti trebala bi biti što je moguće više predvidiva i zasnovana na načelu da se nadležnost općenito temelji na domicilu tuženika. Nadležnost bi uvijek trebala postojati na temelju toga, osim u nekim točno određenim slučajevima u kojima glavni predmet spora ili autonomija stranaka [opravdavaju drukčiji kriterij povezanosti]. Samostalno se mora utvrditi domicil pravne osobe, kako bi se zajednička pravila učinila transparentnijima i izbjegli sukobi nadležnosti.

(16) Pored domicila tuženika, trebale bi postojati alternativne osnove nadležnosti temeljene na uskoj povezanosti između suda i tužbe ili zbog olakšavanja pravilnog sudovanja. Postojanje uske povezanosti trebalo bi osigurati pravnu sigurnost i spriječiti mogućnost da tuženik bude tužen pred sudom države članice [koji tuženik nije mogao] razumno predvidjeti. [To je važno osobito] u slučajevima u vezi [s izvanugovornim obvezama] koje nastaju iz povrede privatnosti i [prava osobnosti], uključujući klevetu."

4 Poglavlje II. te uredbe, naslovljeno „Nadležnost", sadržava, među ostalim, odjeljak 1., naslovljen „Opće odredbe", i odjeljak 2., naslovljen „Posebna nadležnost". Člankom 4. stavkom 1. navedene uredbe, koji se nalazi u tom odjeljku 1., određuje se:

„Podložno ovoj Uredbi, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice."

5 U navedenom odjeljku 1. također se nalazi članak 5. stavak 1. iste uredbe, kojim se propisuje:

„Osobe koje imaju domicil u državi članici mogu biti tužene pred sudovima druge države članice, samo na temelju pravila iz odjeljaka 2. do 7. ovog poglavlja."

6 Člankom 7. Uredbe br. 1215/2012, koji se nalazi u odjeljku 2. poglavlja II. te uredbe, propisuje se:

„Osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici:

1. (a) u stvarima povezanim s ugovorom, pred sudom mjesta izvršenja konkretne obveze;

   […]

2. u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta [u kojem se dogodio štetni događaj ili bi se on mogao dogoditi];

[…]"

Nizozemsko pravo

7 Wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering teneinde de afwikkeling van massaschade in een collectieve actie mogelijk te maken (Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie) (Zakon o izmjeni Građanskog zakonika i Zakonika o građanskom postupku radi omogućavanja naplate kolektivne štete u okviru kolektivne tužbe) (Zakon o naplati kolektivne štete u okviru kolektivnih tužbi) od 20. ožujka 2019. (Stb. 2019., br. 130) stupio je na snagu 1. siječnja 2020. te je izmijenjen 25. lipnja 2023. radi prenošenja u nizozemsko pravo Direktive (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošačâ i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ (SL 2020., L 409, str. 1. i ispravci SL 2024./90493, L i SL 2024./90790, L).

8 Člankom 3:305.a Burgerlijk Wetboeka (Građanski zakonik), u verziji primjenjivoj na glavne postupke (u daljnjem tekstu: BW), propisuje se:

„1. Zaklada ili udruženje koje ima punu pravnu sposobnost može podnijeti tužbu radi zaštite sličnih interesa drugih osoba, pod uvjetom da te interese brani u skladu sa svojim statutima i da su ti interesi dovoljno zaštićeni.

[…]

3. Pravna osoba iz stavka 1. ima aktivnu procesnu legitimaciju pod uvjetom da:

[…]

(b) tužba pred sudom dovoljno je usko povezana s nizozemskim pravnim poretkom. Uska povezanost s nizozemskim pravnim poretkom postoji u slučaju kada:
1° pravna osoba u dovoljnoj mjeri dokaže da većina osoba čiji se interesi nastoje zaštititi tužbom pred sudom ima uobičajeno boravište u Nizozemskoj; ili
2° osoba protiv koje je usmjerena tužba ima domicil u Nizozemskoj, a dodatne okolnosti upućuju na dovoljnu povezanost s nizozemskim pravnim poretkom; ili
3° događaj odnosno događaji na koje se odnosi tužba pred sudom dogodio se odnosno dogodili su se u Nizozemskoj;

[…]”

9 Člankom 220. stavkom 1. Wetboeka van Burgerlijke Rechtsvordering (Zakonik o građanskom postupku), u verziji primjenjivoj na glavne postupke (u daljnjem tekstu: Rv), propisuje se:

„U predmetima koji su već u tijeku pred drugim redovnim sudom iste razine, između istih stranaka i povodom istog predmeta spora, ili ako je predmet povezan s predmetom koji je već u tijeku pred drugim redovnim sudom iste razine, može se zatražiti upućivanje tom drugom sudu. U tim predmetima sud može i po službenoj dužnosti, nakon što je saslušao stranke, provesti upućivanje. Takvo je upućivanje također moguće ako se jedan od predmeta razmatra pred kantonskim odjelom suda, a drugi ne.”

10 Člancima 1018.b do 1018.f, koji se nalaze u glavi 14.a Rv-a, pojašnjavaju se postupovna pravila koja se odnose na kolektivnu tužbu.

11 U skladu s člankom 1018.c stavkom 5. Rv-a:

„Meritum kolektivnog zahtjeva razmatra se samo ako i nakon što je sud odlučio:

(a) da podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete za dopuštenost iz članka 305.a stavaka 1. do 3. knjige 3. [BW-a] ili uvjete dopuštenosti koji se moraju ispuniti na temelju stavka 6. ovog članka;

(b) da je podnositelj zahtjeva u dovoljnoj mjeri dokazao da je podnošenje kolektivne tužbe učinkovitije i djelotvornije od pojedinačne tužbe jer su činjenična i pravna pitanja na koja treba odgovoriti u dovoljnoj mjeri zajednička, da je broj osoba čiji se interesi nastoje zaštititi tužbom dostatan i, ako se tužbom traži naknada štete, da te osobe pojedinačno ili zajednički imaju dovoljno važan financijski interes;

(c) da kolektivna tužba nije *prima facie* nepotpuna u trenutku pokretanja spora pred sudom.

[…]”

12 Člankom 1018.e Rv-a određuje se:

„1. Sud kao isključivog branitelja interesa određuje najprikladnijeg tužitelja među tužiteljima koji su na temelju članka 1018.c ili 1018.d podnijeli kolektivnu tužbu […]

2. Usto, sud ocjenjuje što je točan sadržaj kolektivne tužbe, koja je to strogo definirana skupina osoba za koju isključivi branitelj interesa zastupa interese u toj kolektivnoj tužbi i opravdava li priroda kolektivne tužbe koja je povezana s određenim mjestom to da predmet ispita drugi sud.

3. Podnositelj zahtjeva koji je određen kao isključivi branitelj interesâ postupa u takvom postupku u interesu svih osoba koje pripadaju strogo definiranoj skupini iz stavka 2. i kao zastupnik podnositelja zahtjeva koji nisu imenovani kao isključivi branitelji. Podnositelji zahtjeva koji nisu imenovani kao isključivi branitelji ostaju stranke u postupku. Isključivi branitelj poduzima postupovne radnje. Sud može utvrditi da su podnositelji zahtjeva koji nisu imenovani također ovlašteni poduzimati postupovne radnje.

[…]”

Glavni postupci i prethodna pitanja

13 Apple Inc. društvo je majka društva Apple Distribution International, koje djeluje kao zastupnik društva Apple Inc. i distributer Appleovih proizvoda unutar Europske unije.

14 Društvo Apple proizvođač je niza prijenosnih uređaja, kao što su iPhone, iPad i iPod Touch (u daljnjem tekstu: Appleovi uređaji). Appleovi uređaji rade na operativnom sustavu iOS, koji je predinstaliran na te uređaje i redovito se ažurira.

15 Aplikacije i digitalni proizvodi ugrađeni u te aplikacije za navedene uređaje mogu se kupiti u App Storeu, platformi za internetsku prodaju koju razvija i kojom upravlja društvo Apple, koja se od 2009. sustavno ugrađuje na Appleove uređaje. App Store nudi besplatne i naplatne aplikacije koje se mogu razlikovati od jedne zemlje do druge, a razvija ih društvo Apple ili treće osobe (potonji u daljnjem tekstu: programeri). Plaćanja za kupnju tih aplikacija u načelu se izvršavaju putem App Storeova platnog sustava.

16 Kako bi prodavali svoje aplikacije u App Storeu, koje se nude isključivo na toj platformi, programeri moraju sklopiti ugovor s društvom Apple Inc. Prodajna cijena tih aplikacija određuje se na temelju ljestvice koju utvrđuje društvo Apple i naplaćuje se posredstvom App Storeova platnog sustava. Društvo Apple zadržava, ovisno o slučaju, 15 % ili 30 % te cijene kao proviziju. Nakon odbitka te provizije, preostali iznos isplaćuje se programerima.

17 Korisnici Appleovih uređaja moraju izraditi korisnički profil za pristup App Storeu (u daljnjem tekstu: Apple ID). Ako korisnik ima Apple ID u kojem se kao zemlja ili regija navodi Nizozemska te on pristupa App Storeu, automatski ga se preusmjerava na „internetsku trgovinu” koja je posebno razvijena za Nizozemsku (u daljnjem tekstu: App Store NL). Iako korisnik teoretski ima mogućnost promijeniti zemlju povezanu sa svojim profilom, on mora prihvatiti nove uvjete i imati valjano sredstvo plaćanja u toj zemlji kako bi to mogao učiniti.

18 Tužitelji iz glavnih postupaka zaklade su osnovane prema nizozemskom pravu čiji je predmet rada, u skladu s njihovim statutima, među ostalim, zastupanje pred sudom i obrana interesa osoba koje su bile oštećenici prijevarnog ili protutržišnog postupanja, osobito nezakonitog postupanja jednog ili više subjekata koji su dio grupe Apple, kao i naknada štete prouzročene tim oštećenicima.

19 Ti su tužitelji pokrenuli postupak pred rechtbankom Amsterdam (Sud u Amsterdamu, Nizozemska), odnosno sudom koji je uputio zahtjev, podnošenjem dviju predstavničkih tužbi radi utvrđenja da su tuženici iz glavnih postupaka postupali nezakonito prema korisnicima aplikacija koje funkcioniraju na operativnom sustavu iOS i nalaganja tim tuženicima da poprave štetu koju su time prouzročili.

20 U potporu svojim zahtjevima tužitelji iz glavnih postupaka ističu da društvo Apple ima vladajući položaj na tržištu distribucije aplikacija za Appleove uređaje i u App Storeovom platnom sustavu. Ono je zloupotrijebilo taj položaj time što je protivno članku 102. UFEU-a naplaćivalo prekomjernu proviziju od 30 % od cijene plaćene za kupnju tih aplikacija. Vertikalnim određivanjem cijena društvo Apple povrijedilo je i članak 101. UFEU-a. Korisnici navedenih aplikacija pretrpjeli su štetu zbog tih protutržišnih postupanja.

21 Društvo Apple osporava nadležnost suda koji je uputio zahtjev za odlučivanje u glavnim postupcima i ističe da se taj sud ne može proglasiti nadležnim na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012 jer se navodni štetni događaj nije dogodio u Nizozemskoj, konkretno u Amsterdamu, s obzirom na to da ta država odnosno taj grad nisu bili mjesto nikakva značajnog događaja. Podredno, društvo Apple tvrdi da navedeni sud može biti nadležan samo za zahtjeve koji se odnose na korisnike koji su obavili kupnje u App Storeu NL u Amsterdamu. Za sve ostale zahtjeve sud koji je uputio zahtjev nije ni međunarodno ni mjesno nadležan na temelju te odredbe.

22 Anticipativnom odlukom od 16. kolovoza 2023. sud koji je uputio zahtjev utvrdio je da su glavni postupci obuhvaćeni područjem primjene Uredbe br. 1215/2012 jer je tužba bila usmjerena protiv društva Apple Distribution International, čije se sjedište nalazi na državnom području druge države članice, odnosno Irske. Nasuprot tomu, taj je sud pojasnio da će se u pogledu društva Apple Inc. njegova nadležnost odrediti u skladu s nacionalnim pravom.

23 U tom je kontekstu navedeni sud podsjetio na to da se, prema sudskoj praksi Suda, člankom 7. točkom 2. Uredbe br. 1215/2012 utvrđuje nadležnost suda kako mjesta uzročnog događaja koji je doveo do nastanka navodne štete tako i mjesta gdje je nastala ta šteta, tako da tužitelj ima izbor tužiti tuženika pred bilo kojim od tih sudova.

24 Što se tiče, kao prvo, mjesta uzročnog događaja koji je doveo do nastanka navodne štete, sud koji je uputio zahtjev utvrdio je da, kad je riječ o prigovoru koji se temelji na povredi članka 101. UFEU-a, on nije mogao utvrditi svoju nadležnost za odlučivanje u glavnim postupcima, s obzirom na to da nije bio identificiran konkretan događaj koji se dogodio u Nizozemskoj, a u okviru kojeg bi navodni zabranjeni sporazum bio konačno sklopljen odnosno postignut dogovor koji sâm po sebi predstavlja uzročni događaj navodno prouzročene štete.

25 Nasuprot tomu, što se tiče prigovora koji se temelji na povredi članka 102. UFEU-a, taj je sud smatrao da je, u skladu s presudom od 5. srpnja 2018., flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533), do uzročnog događaja došlo u Nizozemskoj jer su se radnje koje je društvo Apple poduzelo kako bi zlouporabilo svoj vladajući položaj odvijale na državnom području te države članice. U tom je pogledu navedeni sud u biti smatrao da je App Store NL bio posebno

usmjeren na nizozemsko tržište i da se u njemu koristio nizozemski jezik. Isti je sud k tome istaknuo da je društvo Apple Distribution International djelovalo kao isključivi distributer i komisionar u pogledu aplikacija koje su razvijali programeri te je na toj osnovi nudilo te aplikacije u App Storeu NL.

26 Slijedom toga, sud koji je uputio zahtjev utvrdio je da je međunarodno nadležan za odlučivanje u glavnim postupcima u dijelu u kojem se oni odnose na navodnu povredu članka 102. UFEU-a.

27 Što se tiče, kao drugo, mjesta nastanka štete, sud koji je uputio zahtjev pojasnio je da se u glavnim postupcima početna i izravna šteta sastojala od navodno previsoke cijene koju su korisnici plaćali prilikom kupnje aplikacija u App Storeu NL.

28 U tom je pogledu taj sud najprije naveo da razlika između prigovora koji se temelje na povredi članka 101. UFEU-a i onih koji se temelje na povredi članka 102. UFEU-a nije relevantna za određivanje mjesta nastanka navodne štete.

29 Zatim, pozivajući se, među ostalim, na presudu od 5. srpnja 2018., flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533), taj je sud podsjetio na to da, u slučaju kada se tržište na koje su utjecala predmetna protutržišna postupanja nalazi u državi članici na čijem je državnom području nastala ta šteta, valja smatrati da se mjesto nastanka navedene štete nalazi u toj državi članici.

30 Budući da je većina korisnika koji su kupovali u App Storeu NL boravila odnosno imala poslovni nastan u Nizozemskoj te da su plaćanja za te kupnje obavljali posredstvom nizozemskih bankovnih računa, navedeni je sud naposljetku zaključio da je ta šteta pretrpljena u Nizozemskoj.

31 Stoga je sud koji je uputio zahtjev utvrdio da je na temelju mjesta nastanka štete međunarodno nadležan za odlučivanje u glavnim postupcima.

32 Međutim, taj sud pojašnjava da, iako je tako mogao utvrditi svoju međunarodnu nadležnost za odlučivanje u glavnim postupcima, još mora provjeriti svoju mjesnu nadležnost jer se, u skladu s presudom od 15. srpnja 2021., Volvo i dr. (C-30/20, EU:C:2021:604), člankom 7. točkom 2. Uredbe br. 1215/2012 izravno i neposredno povjerava kako međunarodna tako i mjesna nadležnost.

33 U tu svrhu sud koji je uputio zahtjev pita se, kao prvo, gdje se u Nizozemskoj nalazi mjesto uzročnog događaja ili nastanka navodne štete. Utvrđuje da iz presude od 15. srpnja 2021., Volvo i dr. (C-30/20, EU:C:2021:604) proizlazi da se nadležan sud može utvrditi prema mjestu kupnje robe ili, u slučaju kupnje izvršene na više mjesta, mjestu u kojem se nalazi registrirano sjedište oštećene stranke. U ovom slučaju, kad je riječ o kupnji izvršenoj posredstvom internetske platforme aplikacija koje se mogu preuzeti u cijelom svijetu, teško je identificirati mjesto kupnje, koje bi zatim omogućilo utvrđivanje mjesno nadležnog suda koji je nadležan prema sjedištu kupca/korisnika.

34 Međutim, takva poveznica u glavnim postupcima može dovesti do podjele nadležnosti za odlučivanje o predstavničkim tužbama među sudovima 11 okruga Kraljevine Nizozemske, s obzirom na to da je svaki od tih sudova nadležan samo za kupce/korisnike koji borave ili imaju poslovni nastan na području njegove mjesne nadležnosti. Takva situacija povećala bi opasnost od neujednačenosti odluka te bi štetila kako ekonomičnosti postupka tako i dobrom sudovanju.

35 Kao drugo, taj se sud pita može li se na temelju činjenice da je predstavničku tužbu podnijela pravna osoba koja brani kolektivne interese povezati nadležnost za odlučivanje o takvoj tužbi sa sjedištem te osobe ili su u takvom slučaju relevantne druge poveznice. U tom pogledu pita se ima li okolnost da je predstavničke tužbe o kojima je riječ u glavnim postupcima, koje je na temelju članka 3:305.a BW-a podnijela pravna osoba koja nije djelovala u svojstvu cesionara ili zastupnika, nego koja ima vlastito pravo djelovati za neodređenu skupinu osoba, ikakvu važnost za utvrđivanje mjesne nadležnosti na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012.

36 Kao treće, u slučaju da tumačenje potonje odredbe dovede do utvrđivanja nadležnosti više sudova za odlučivanje u glavnim postupcima, navedeni sud želi doznati bi li, s obzirom na činjenicu da nizozemski zakonodavac nadležnost za odlučivanje o predstavničkim tužbama nije povjerio samo jednom specijaliziranom sudu, bilo moguće primijeniti nacionalno pravno pravilo kojim se omogućuje da se pred jednim sudom centralizira razmatranje više tužbi s istim predmetom, koje su prvotno podnesene pred različitim sudovima.

37 U tim je okolnostima rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. (a) U slučaju poput predmetnog, u kojem je u državi članici došlo do navodne zlouporabe vladajućeg položaja na tržištu u smislu članka 102. UFEU-a, i to prodajama na internetskoj platformi kojom upravlja Apple i koja je usmjerena na cijelu državu članicu, pri čemu Apple [Distribution International] djeluje kao isključivi distributer i komisionar programera te zadržava proviziju od iznosa kupnje, koje mjesto treba smatrati mjestom štetnog događaja u smislu članka 7. točke 2. Uredbe [br. 1215/2012]? Je li pritom relevantna činjenica da je internetska platforma načelno dostupna u cijelom svijetu?

(b) Je li pritom relevantno to što [se glavni postupci tiču tužbi] koje je na temelju članka 3:305.a [BW-a] podnijela pravna osoba čija je svrha da samostalno zastupa kolektivne interese više korisnika koji imaju domicil u različitim sudskim okruzima […] unutar jedne države članice?

(c) Ako na temelju pitanja 1.a (i/ili 1.b) u predmetnoj državi članici nije mjesno nadležan samo jedan, nego više nacionalnih sudova, protivi li se članku 7. točki 2. Uredbe [br. 1215/2012] primjena nacionalnog […] prava koje omogućuje upućivanje samo jednom sudu u toj državi članici?

2. (a) U slučaju poput predmetnog, u kojem je navodna šteta nastala zbog kupnje [aplikacija] na internetskoj platformi kojom upravlja Apple (App Store), pri čemu Apple [Distribution International] djeluje kao isključivi distributer i komisionar programera te zadržava proviziju od iznosa kupnje (i pri čemu je došlo i do istaknute zlouporabe vladajućeg položaja na tržištu u smislu članka 102. UFEU-a i do navodne povrede zabrane sklapanja zabranjenih sporazuma u smislu članka 101. UFEU-a) te u kojem nije moguće utvrditi mjesto u kojem su obavljene kupnje, može li kao poveznica za mjesto nastanka štete u smislu članka 7. točke 2. Uredbe [br. 1215/2012] služiti isključivo domicil korisnika? Ili u ovoj situaciji postoje i druge poveznice za utvrđivanje nadležnog suda?

(b) Je li pritom relevantno to što je u ovom slučaju riječ o tužbama koje je na temelju članka 3:305.a BW-a podnijela pravna osoba čija je svrha da samostalno zastupa kolektivne interese više korisnika nastanjenih u različitim sudskim okruzima […] unutar jedne države članice?

(c) Ako je na temelju pitanja 2.a (i/ili 2.b) mjesno nadležan nacionalni sud u predmetnoj državi članici koji je nadležan samo za tužbe u pogledu jednog dijela korisnika u toj državi članici, dok su za tužbe u pogledu drugog dijela korisnika mjesno nadležni drugi sudovi u istoj državi članici, protivi li se članku 7. točki 2. Uredbe [br. 1215/2012] primjena nacionalnog […] prava koje omogućuje upućivanje samo jednom sudu u toj državi članici?"

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost

38 Stichting Right to Consumer Justice tvrdi da se postavljena prethodna pitanja mogu proglasiti nedopuštenima jer je sud koji je uputio zahtjev već protumačio i primijenio članak 7. točku 2. Uredbe br. 1215/2012. Stoga odgovor Suda na ta pitanja više ne bi bio koristan tom sudu kako bi riješio sporove koji se pred njim vode.

39 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je u okviru postupka ustanovljenog člankom 267. UFEU-a isključivo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi glavni postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti svakog predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Prema tome, kada se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je u načelu dužan donijeti odluku. Iz navedenog proizlazi da pitanja koja se odnose na pravo Unije uživaju pretpostavku relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na upućena pitanja (presude od 13. srpnja 2000., Idéal tourisme, C-36/99, EU:C:2000:405, t. 20. i od 24. lipnja 2025., GR REAL, C-351/23, EU:C:2025:474, t. 45. i navedena sudska praksa).

40 U ovom slučaju, nakon što je sud koji je uputio zahtjev utvrdio da nizozemski sudovi, uključujući njega samog, mogu na temelju svoje međunarodne nadležnosti odlučivati u glavnim postupcima, on se u biti pita koji je od tih sudova mjesno nadležan na temelju mjesta uzročnog događaja koji je doveo do štete odnosno na temelju mjesta nastanka štete u smislu članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012.

41 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev navodi da je nadležan za odlučivanje o predstavničkim tužbama iz glavnih postupaka pod uvjetom da dotični korisnici borave ili imaju poslovni nastan na njegovu području nadležnosti, ali ujedno smatra da postoji razumna sumnja u pogledu pitanja može li se iz tog članka 7. točke 2. izvesti njegova nadležnost za odlučivanje o tim tužbama u pogledu korisnika čiji se domicil ili sjedište nalazi u Nizozemskoj, ali izvan njegove mjesne nadležnosti.

42 Stoga je očito da postavljena pitanja nisu nebitna za rješavanje sporova u glavnim postupcima. Slijedom toga, ta su pitanja dopuštena.

Meritum

Uvodne napomene

43 Valja podsjetiti na to da, s obzirom na to da se Uredbom br. 1215/2012 stavlja izvan snage i zamjenjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.), koja je sama zamijenila Konvenciju od 27. rujna 1968. o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.), kako je izmijenjena naknadnim konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji, tumačenje Suda u pogledu odredaba potonjih pravnih instrumenata vrijedi i za Uredbu br. 1215/2012, kad se te odredbe mogu smatrati „istovjetnima" onima potonje uredbe (presuda od 16. svibnja 2024., Toplofikacija Sofija (Pojam domicila tuženika), C-222/23, EU:C:2024:405, t. 49. i navedena sudska praksa). To je, među ostalim, slučaj s člankom 5. točkom 3. Konvencije od 27. rujna 1968. o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima i Uredbe br. 44/2001, s jedne strane, i s člankom 7. točkom 2. Uredbe br. 1215/2012, s druge strane (presuda od 9. srpnja 2020., Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, t. 22. i navedena sudska praksa).

44 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, pravilo o posebnoj nadležnosti predviđeno u članku 7. točki 2. Uredbe br. 1215/2012 – koje tužitelju omogućuje da, odstupajući od općeg pravila o nadležnosti sudova tuženikova domicila iz članka 4. te uredbe, podnese svoju tužbu u stvarima povezanima s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta u kojem se dogodio štetni događaj ili bi se on mogao dogoditi – treba tumačiti autonomno i usko (presude od 12. svibnja 2021., Vereniging van Effectenbezitters, C-709/19, EU:C:2021:377, t. 24. i od 22. veljače 2024., FCA Italy i FPT Industrial, C-81/23, EU:C:2024:165, t. 23. i navedena sudska praksa).

45 To pravilo o posebnoj nadležnosti temelji se na postojanju posebno bliske poveznice između spora i sudova mjesta u kojem se dogodio štetni događaj, koja opravdava dodjeljivanje nadležnosti tim sudovima radi dobrog sudovanja i procesne ekonomije (presude od 16. srpnja 2009., Zuid-Chemie, C-189/08, EU:C:2009:475, t. 24. i od 22. veljače 2024., FCA Italy i FPT Industrial, C-81/23, EU:C:2024:165, t. 24. i navedena sudska praksa).

46 Naime, u stvarima povezanima s deliktima ili kvazideliktima sud mjesta u kojem se dogodio štetni događaj ili bi se on mogao dogoditi obično je najprikladniji za odlučivanje, osobito zbog blizine spora i lakog izvođenja dokaza (vidjeti presude od 1. listopada 2002., Henkel, C-167/00, EU:C:2002:555, t. 46. i od 22. veljače 2024., FCA Italy i FPT Industrial, C-81/23, EU:C:2024:165, t. 25. i navedenu sudsku praksu).

47 Također valja podsjetiti na to da se pojam „mjesto [u kojem se dogodio štetni događaj]" istodobno odnosi na mjesto gdje je nastala šteta i na mjesto uzročnog događaja koji je doveo do nastanka te štete, tako da bi tuženik mogao biti tužen, prema izboru tužitelja, pred sudom jednog ili drugog od navedenih mjesta (presude od 30. studenoga 1976., Bier, 21/76, EU:C:1976:166, t. 24. i 25. i od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 65. i navedena sudska praksa). Ta dva mjesta mogu biti značajna poveznica sa stajališta sudske nadležnosti, pri čemu svako od njih može, ovisno o okolnostima, biti osobito korisna naznaka u pogledu dokaza i procesne ekonomije (presuda od 25. listopada 2011., eDate Advertising i dr., C-509/09 i C-161/10, EU:C:2011:685, t. 41. i navedena sudska praksa).

48 U svojoj sudskoj praksi koja se odnosi na utvrđivanje mjesta u kojem se dogodio štetni događaj u slučaju imovinske štete prouzročene zlouporabom vladajućeg položaja u smislu članka 102. UFEU-a Sud je presudio da je uzročni događaj koji je doveo do štete provedba te zlouporabe, odnosno provedba radnji koje je poduzeo poduzetnik u vladajućem položaju kako bi proveo zlouporabu u praksi, osobito predlaganjem i primjenom predatorskih cijena na predmetnom tržištu (vidjeti u tom smislu presudu od 5. srpnja 2018., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, t. 52.).

49 Što se tiče utvrđivanja mjesta nastanka takve štete, Sud je odlučio da, ako se tržište na koje utječe predmetno protutržišno postupanje nalazi u državi članici na čijem je državnom području navodno nastala šteta koja se navodi, valja smatrati da se mjesto nastanka štete nalazi u toj državi članici. Sud je pojasnio da to rješenje, koje se temelji na podudarnosti tih dvaju elemenata, odgovara ciljevima blizine i predvidljivosti pravila o nadležnosti. Naime, s jedne strane, sudovi države članice u kojoj se nalazi pogođeno tržište mogu najbolje ocijeniti te tužbe za naknadu štete i, s druge strane, gospodarski subjekt koji postupa protutržišno može razumno očekivati da će se protiv njega pokrenuti postupak pred sudovima mjesta u kojem su ta postupanja narušavala pravila zdravog tržišnog natjecanja (vidjeti u tom smislu presudu od 5. srpnja 2018., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, t. 40.).

50 Sud je također presudio da iz samog teksta članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012 proizlazi da se tom odredbom izravno i neposredno dodjeljuju kako međunarodna tako i mjesna nadležnost sudu mjesta u kojem je nastala šteta (presuda od 15. srpnja 2021., Volvo i dr., C-30/20, EU:C:2021:604, t. 33.).

Drugo pitanje, točke (a) i (b)

51 Svojim drugim pitanjem, točkama (a) i (b), koje valja najprije razmotriti, sud koji je uputio zahtjev u biti pita kako treba tumačiti članak 7. točku 2. Uredbe br. 1215/2012 kako bi se na tržištu države članice na koje je navodno utjecala provedba protutržišnih postupanja – koja se sastoje od toga da upravitelj internetske platforme, namijenjene svim korisnicima nastanjenima u toj državi, naplaćuje prekomjernu proviziju na cijenu aplikacija i digitalnih proizvoda ugrađenih u te aplikacije koji se prodaju na toj platformi – utvrdio sud koji je na temelju mjesta nastanka štete mjesno nadležan za odlučivanje o predstavničkoj tužbi koju je podnio subjekt koji je kvalificiran za obranu kolektivnih interesa većeg broja korisnika koji nisu određeni, ali su odredivi.

52 Uvodno valja istaknuti da se, kao što to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, a pod uvjetom da to činjenično ocijeni sud koji je uputio zahtjev, navodna šteta u glavnim postupcima u biti sastoji od dodatnih troškova koje su korisnici Appleovih uređaja plaćali prilikom kupnje aplikacije u App Storeu NL zbog prevaljivanja na kupovnu cijenu prekomjerne provizije koju je društvo Apple nametnulo programerima.

53 Sud koji je uputio zahtjev također je u svojoj anticipativnoj odluci od 16. kolovoza 2023. utvrdio da, barem što se tiče prigovora koji se temelji na povredi članka 102. UFEU-a, tržište na koje utječu protutržišna postupanja koja ističu tužitelji iz glavnih postupaka odgovara nizozemskom tržištu, smatrajući u biti da je App Store NL bio posebno osmišljen za to tržište, koristeći se nizozemskim jezikom za ponudu aplikacija na prodaju korisnicima koji raspolažu Apple ID-om povezanim s Nizozemskom, i da je društvo Apple Distribution International djelovalo kao isključivi distributer i komisionar u pogledu tih aplikacija na toj platformi.

54 Što se tiče, kao prvo, prirode navodne štete, iz sudske prakse Suda proizlazi da valja razlikovati, s jedne strane, početnu štetu koja izravno proizlazi iz uzročnog događaja, čije bi mjesto nastanka moglo opravdati nadležnost suda tog mjesta na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, i, s druge strane, naknadne štetne posljedice, na kojima se ne može temeljiti dodjela nadležnosti na temelju te odredbe (presuda od 22. veljače 2024., FCA Italy i FPT Industrial, C-81/23, EU:C:2024:165, t. 28. i navedena sudska praksa). Iako je prihvaćeno da se pojam „mjesto [u kojem se dogodio štetni događaj]” u smislu te odredbe može istodobno odnositi na mjesto gdje je šteta nastala i na mjesto uzročnog događaja, on se ipak ne može tumačiti toliko široko da obuhvaća svako mjesto u kojem se mogu osjetiti štetne posljedice događaja koji je već uzrokovao štetu koja je stvarno nastala na drugom mjestu (presuda od 19. rujna 1995., Marinari, C-364/93, EU:C:1995:289, t. 14.).

55 U tom pogledu, kao što je to utvrdio sud koji je uputio zahtjev, šteta koja se u bitnome sastoji od dodatnih troškova koji proizlaze iz nametanja visokih provizija programerima, koje se prevaljuju na cijene koje se naplaćuju krajnjim korisnicima aplikacija koje funkcioniraju na operativnom sustavu iOS, neposredna je posljedica protutržišnih postupanja koja navode tužitelji iz glavnih postupaka i predstavlja izravnu štetu na kojoj se u načelu može temeljiti međunarodna i mjesna nadležnost sudova države članice na čijem je državnom području nastala.

56 Što se tiče, kao drugo, mjesta nastanka te štete, kao što je to navedeno u točki 49. ove presude, Sud je presudio da, u slučaju kada se tržište na koje utječe predmetno protutržišno postupanje nalazi u državi članici na čijem je državnom području nastala navodna šteta, za potrebe utvrđivanja međunarodne nadležnosti suda valja smatrati da se mjesto nastanka navedene štete, u smislu članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, nalazi u toj državi članici.

57 Primjenom te sudske prakse, sud koji je uputio zahtjev utvrdio je da su nizozemski sudovi međunarodno nadležni za odlučivanje u glavnim postupcima.

58 Međutim, s obzirom na tumačenje Suda u pogledu članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012 navedeno u točki 50. ove presude, prema kojem se tom odredbom izravno i neposredno dodjeljuje kako međunarodna tako i mjesna nadležnost, sud koji je uputio zahtjev pita se koji je odnosno koji su od tih međunarodno nadležnih sudova mjesno nadležni za odlučivanje u tom sporu.

59 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je Sud, kad je riječ o tužbi za naknadu štete prouzročene tajnim dogovorima o utvrđivanju i povećanju cijena materijalnih dobara, presudio da je unutar tržišta na koje utječu ti dogovori međunarodno i mjesno nadležan za odlučivanje o takvoj tužbi, na temelju nastanka navodne štete, bilo sud na čijem je području pravna osoba koja se smatra oštećenom kupila robu na koju se odnose navedeni dogovori, bilo, u slučaju kad je ta osoba izvršila kupnju u više mjesta, sud na čijem se području nalazi njezino registrirano sjedište (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2021., Volvo i dr., C-30/20, EU:C:2021:604, t. 43.).

60 U ovom slučaju valja primijetiti, prvo, da se ti kriteriji povezanosti ne mogu primijeniti *mutatis mutandis* u slučaju, kao što je to onaj o kojem je riječ u glavnim postupcima, kupnje digitalnih proizvoda na internetskoj platformi koju izvršava neodređen broj fizičkih i/ili pravnih osoba koje nisu određene u trenutku podnošenja tužbe.

61 Poteškoće u provedbi navedenih kriterija povezanosti stoga zahtijevaju njihovu prilagodbu kako bi se očuvao koristan učinak članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012 i doprinijelo dobrom sudovanju.

62 U ovom slučaju, budući da je App Store NL posebno osmišljen za nizozemsko tržište i koristi se nizozemskim jezikom za ponudu prodaje aplikacija korisnicima koji raspolažu Apple ID-om povezanim s Nizozemskom, od kojih su neke aplikacije posebno stvorene za to tržište, može se smatrati da za potrebe određivanja mjesta nastanka štete na temelju članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012 virtualni prostor koji čini App Store NL i u okviru kojeg su obavljene kupnje odgovara cjelokupnom državnom području navedene države. Šteta pretrpljena prilikom kupnji izvršenih u tom virtualnom prostoru stoga može nastati na tom državnom području, i to neovisno o mjestu gdje su se dotični korisnici nalazili u trenutku kupnje o kojoj je riječ.

63 Drugo, također valja utvrditi da, za razliku od subjekta koji je podnio udružnu tužbu o kojoj je riječ u predmetu u kojem je donesena presuda od 21. svibnja 2015., CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), tužitelji iz glavnih postupaka ne ističu više potraživanja za naknadu štete koja bi im ustupili identificirani oštećenici protutržišnog postupanja.

64 Naime, kao što to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju nizozemskog prava zaklada ili udruženje koje podnosi predstavničku tužbu djeluje u svojstvu neovisnog promicatelja interesa osoba koje, iako nisu pojedinačno određene, imaju slične interese. Ti tužitelji tako ostvaruju vlastito pravo, odnosno pravo da zastupaju i brane kolektivne interese „strogo definirane skupine” koja okuplja osobe koje nisu određene, ali su odredive, to jest korisnike, neovisno o tome jesu li potrošači ili prodavatelji robe ili pružatelji usluga, koji su kupili aplikacije koje su programeri proizveli na App Storeu NL, kojem su imali pristup posredstvom svojeg Apple ID-a povezanog s Nizozemskom, i čiji se domicil ili sjedište, u pogledu većine tih korisnika, može nalaziti na cijelom državnom području te države.

65 Ta skupina mora biti određena dovoljno precizno kako bi se zainteresiranim osobama omogućilo da izraze svoje stajalište u vezi s ishodom dotičnog postupka i, prema potrebi, da dobiju naknadu štete. U tom je pogledu nizozemska vlada na raspravi pojasnila da ishod predstavničke tužbe za obranu kolektivnih interesa osoba koje nisu određene, ali su odredive, obvezuje osobe nastanjene u Nizozemskoj koje pripadaju toj skupini, a nisu se izjasnile da se žele suzdržati od sudjelovanja u tom postupku.

66 U takvim se okolnostima ne može zahtijevati od suda da u svrhu određivanja svoje mjesne nadležnosti za odlučivanje o takvoj tužbi na temelju mjesta nastanka štete, u smislu članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, pojedinačno utvrđuje za svakog navodnog oštećenika točno mjesto gdje je nastala potencijalno pretrpljena šteta, s obzirom na to da ti oštećenici nisu određeni u trenutku kada taj sud provjerava svoju nadležnost, kao što se ne može zahtijevati ni to da on identificira jednog ili neke od navedenih oštećenika.

67 Naposljetku, valja pojasniti da se, suprotno onomu što društvo Apple ističe u svojim pisanim očitovanjima, ne može smatrati da nemogućnost utvrđivanja mjesta nastanka štete, u smislu navedenog članka 7. točke 2., za svaku osobu koja je navodno oštećena protutržišnim postupanjem podrazumijeva da se ta odredba ne primjenjuje. Naime, kao što je to navedeno u točki 62. ove presude, u ovom slučaju to mjesto odgovara točno definiranom zemljopisnom prostoru, odnosno cjelokupnom državnom području kojem pripada tržište na koje su utjecala predmetna protutržišna postupanja, tako da nije riječ o nemogućnosti lociranja navedenog mjesta, što bi, ovisno o slučaju, moglo opravdati primjenu općeg kriterija nadležnosti iz članka 4. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012, odnosno kriterija tuženikova domicila (vidjeti po analogiji presudu od 19. veljače 2002., Besix, C-256/00, EU:C:2002:99, t. 49. i 50.).

68 Iz prethodno navedenog proizlazi da će, u situacijama poput onih o kojima je riječ u glavnim postupcima, svaki sud koji je stvarno nadležan za odlučivanje o predstavničkoj tužbi koju je podnio subjekt koji je kvalificiran za obranu kolektivnih interesa većeg broja korisnika koji nisu određeni, ali su odredivi, biti međunarodno i mjesno nadležan, na temelju mjesta nastanka štete, u smislu članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, za odlučivanje o toj cjelokupnoj tužbi.

69 Takav je zaključak u skladu s ciljevima Uredbe br. 1215/2012.

70 U tom pogledu valja podsjetiti na to da određivanje mjesta nastanka štete radi utvrđivanja koji je sud u državama članicama nadležan za odlučivanje o tužbi za naknadu štete zbog protutržišnih postupanja mora biti u skladu s ciljevima blizine i predvidljivosti pravila o nadležnosti te dobrog sudovanja, na koje se podsjeća u uvodnim izjavama 15. i 16. te uredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2021., Volvo i dr., C-30/20, EU:C:2021:604, t. 38. i navedenu sudsku praksu).

71 Što se tiče cilja postojanja blizine između suda pred kojim je pokrenut postupak i predmeta spora, valja primijetiti da posebnosti predstavničkih tužbi iz glavnih postupaka u biti navode sud koji je pozvan o njima odlučivati da ispita postojanje navodne štete u odnosu na strogo definiranu skupinu korisnika koja nije određena, ali je odrediva, i koja je pretrpjela istu vrstu štete koja je rezultat protutržišnih postupanja na cijelom dotičnom državnom području. Slijedom toga, svaki sud koji je stvarno nadležan za ispitivanje takve tužbe ima isti odnos blizine u odnosu na njezin predmet.

72 Taj zaključak također ispunjava zahtjev predvidljivosti jer omogućuje i tužitelju i tuženiku da utvrde nadležne sudove. Što se u ovom slučaju tiče društva Apple Distribution International, valja navesti da, s obzirom na to da je App Store NL posebno usmjeren na nizozemsko tržište, moguće je predvidjeti da će predstavnička tužba radi utvrđivanja odgovornosti u pogledu kupnji izvršenih na toj platformi biti podnesena bilo kojem stvarno nadležnom nizozemskom sudu.

73 Navedeni zaključak također ispunjava zahtjeve dobrog sudovanja jer istodobno omogućuje učinkovito procesno upravljanje sporom, izvođenje i ocjenu dokaza od strane samo jednog suda, odnosno nizozemskog materijalno nadležnog suda pred kojim je postupak pokrenuo subjekt koji je kvalificiran za obranu kolektivnih interesa većeg broja korisnika koji nisu određeni, ali su odredivi, kao i sprečavanje opasnosti od neujednačenih odluka.

74 U tom pogledu valja naglasiti da – uzimajući u obzir posebnosti predmetâ iz područja prava tržišnog natjecanja i, konkretnije, okolnost da podnošenje tužbi za naknadu štete zbog povrede tog prava u načelu zahtijeva provođenje složene činjenične i ekonomske analize – objedinjavanje pojedinačnih zahtjeva može oštećenicima olakšati ostvarivanje prava na naknadu štete (vidjeti u tom smislu presudu od 28. siječnja 2025., ASG 2, C-253/23, EU:C:2025:40, t. 85.), kao i zadaću suda pred kojim je pokrenut postupak. U kontekstu članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012, tehnička složenost pravila primjenjivih na tužbe za naknadu štete zbog povreda odredbi prava tržišnog natjecanja stoga može ići u prilog koncentraciji nadležnosti (presuda od 15. srpnja 2021., Volvo i dr., C-30/20, EU:C:2021:604, t. 37. i navedena sudska praksa), osobito kada se one odnose na prakse operatora koji upravljaju digitalnim platformama.

75 Dakle, toj odredbi nije protivna primjena nacionalnih pravila kojima se nastoji osigurati takva koncentracija, osobito u slučaju kada je predstavničkim tužbama koje su podnijeli kvalificirani subjekti pokrenut postupak pred više nacionalnih sudova (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2021., Volvo i dr., C-30/20, EU:C:2021:604, t. 35.).

76 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje, točke (a) i (b), valja odgovoriti tako da članak 7. točku 2. Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da je na tržištu države članice na koje je navodno utjecala provedba protutržišnih postupanja – koja se sastoje od toga da upravitelj internetske platforme, namijenjene svim korisnicima nastanjenima u toj državi, naplaćuje prekomjernu proviziju na cijenu aplikacija i digitalnih proizvoda ugrađenih u te aplikacije koji se prodaju na toj platformi – svaki sud navedene države koji je stvarno nadležan za odlučivanje o predstavničkoj tužbi koju je podnio subjekt koji je kvalificiran za obranu kolektivnih interesa većeg broja korisnika koji nisu određeni, ali su odredivi, i koji su kupili digitalne proizvode na navedenoj platformi, međunarodno i mjesno nadležan, na temelju mjesta nastanka štete, za odlučivanje o toj tužbi u pogledu svih tih korisnika.

Prvo pitanje i drugo pitanje točka (c)

77 Pod uvjetom da to činjenično provjeri sud koji je uputio zahtjev, iz odgovora na drugo pitanje točke (a) i (b) proizlazi da je na temelju mjesta nastanka štete u smislu članka 7. točke 2. Uredbe br. 1215/2012 taj sud nadležan za odlučivanje o predstavničkim tužbama koje su mu podnesene u pogledu svih korisnika koji su kupovali aplikacije u App Storeu NL. Stoga nije potrebno ispitati može li navedeni sud svoju nadležnost temeljiti i na događaju koji je uzrokovao tu štetu, u smislu te odredbe, odnosno bi li nacionalno pravilo koje omogućuje centralizaciju pred jednim sudom više predstavničkih tužbi koje imaju isti predmet, koje su prvotno bile podnesene pred različitim sudovima, ugrozilo koristan učinak navedene odredbe.

78 Slijedom toga, na prvo pitanje i na drugo pitanje točku (c) nije potrebno odgovoriti.

Troškovi

79 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnih postupaka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 7. točku 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima

treba tumačiti na način da je:

na tržištu države članice na koje je navodno utjecala provedba protutržišnih postupanja – koja se sastoje od toga da upravitelj internetske platforme, namijenjene svim korisnicima nastanjenima u toj državi, naplaćuje prekomjernu proviziju na cijenu aplikacija i digitalnih proizvoda ugrađenih u te aplikacije koji se prodaju na toj platformi – svaki sud navedene države koji je stvarno nadležan za odlučivanje o predstavničkoj tužbi koju je podnio subjekt koji je kvalificiran za obranu kolektivnih interesa većeg broja korisnika koji nisu određeni, ali su odredivi, i koji su kupili digitalne proizvode na navedenoj platformi, međunarodno i mjesno nadležan, na temelju mjesta nastanka štete, za odlučivanje o toj tužbi u pogledu svih tih korisnika.

Potpisi